

РЕШЕНИЕ

№ 6002

гр. София, 13.02.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 55 състав, в
публично заседание на 10.02.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Диана Стамболова

при участието на секретаря Антонина Бикова, като разгледа дело номер **13014** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) във връзка с чл. 10, ал. 6 от Закона за семейните помощи за деца (ЗСПД).
Образувано е по жалба на Ю. С., гражданка на У. чрез адвокат Я. К. срещу Заповед № ЗСПД/Д-С-О/6450/08.10.2025г. на Директора на дирекция „Социално подпомагане“ – О., с която е постановен отказ по заявлението-декларация с вх. № ЗСПД/Д-С-О/6450/29.09.2025г. за отпускане на еднократна помощ за ученици по чл. 10а, ал. 1 от ЗСПД. В жалбата се излагат съображения за незаконосъобразност на оспорената заповед, поради издаването ѝ при съществени нарушения на процесуалните правила, неспазване на материалния закон и правото на ЕС. Моли за отмяна на оспорената заповед.

В съдебно заседание, жалбоподателят, редовно призован, не се явява, не се представлява, изразява писмено становище чрез процесуалния представител Я. К., с което поддържа жалбата и моли да бъде отменена оспорената заповед. Счита, че посочената разпоредба е в противоречие с чл. 2, ал.2 и ал.6 от ЗСП, с чл. 39 от ЗУБ и разпоредбите на чл. 2 и чл. 27 от Конвенцията на ООН за правата на детето. Претендира присъждане на разноски по реда на чл. 38 от Закона за адвокатурата /ЗА/.
Ответникът - директор на Дирекция „Социално подпомагане“- О., чрез процесуалния представител юрисконсулт Д. оспорва жалбата.

Съдът, като прецени поотделно и в съвкупност събраните по делото доказателства, становищата на страните и съобрази приложимия закон, намира за установено от фактическа страна следното:
Със заявление-декларация от Ю. С., гражданка на У., и майка на детето Орина С. с вх. № ЗСПД/Д-С-О/6450/29.09.2025г., на основание чл. 10а от ЗСПД, е поискано отпускане на еднократна помощ за ученик, записан в първи, втори, трети и четвърти клас. Към заявлението е

приложено удостоверение, че детето е записано като ученик в 3а клас, издадено от директора на 42 ОУ „Х. Д.“ [населено място] за учебната 2025/2026г. и копие от регистрационна карта на чужденец с предоставена временна закрила №[ЕИК], издадена от ДАБ.

С оспорената № ЗСПД/Д-С-О/6450/08.10.2025г. на Директора на дирекция „Социално подпомагане“ – О., на основание чл. 10, ал. 4 от ЗСПД и чл. 4, ал. 1 от ППЗСПД във вр. с чл. 10а, ал. 5 и ал. 6 от ЗСПД, е постановен отказ по заявлението-декларация с вх. № ЗСПД/Д-С-О/6450/29.09.2025г. за отпускане на еднократна помощ за ученици, записани в първи, втори, трети и четвърти клас по чл. 10а, ал. 1 от ЗСПД. Мотивирана е с това, че не са изпълнени материалните предпоставки за отпускането ѝ: на основание чл. 3, т. 5 от ЗСПД- детето не е български гражданин и членовете на семейството са граждани на У., няма сключена спогодба между Република България и У. за изплащане на семейни помощи за деца.

При така установеното от фактическа страна, съдът намира от правна страна следното:

Жалбата е подадена в срока по чл.149, ал. 1 от АПК, от надлежната страна при наличието на правен интерес, поради което същата се явява допустима за разглеждане.

Разгледана по същество жалбата е основателна по следните съображения:

Съобразно чл. 10, ал. 4, във вр. с чл. 10, ал. 5 от ЗСПД, отпускането на семейни помощи за деца или отказа за отпускането им се извършва със заповед на директора на дирекция „Социално подпомагане“ или упълномощено от него лице. Оспореният акт е издаден от компетентен орган, в рамките на неговата компетентност, при спазване на законовите изисквания за форма и съдържание, както и при спазване на административнопроизводствените правила.

Между страните липсва спор по отношение на фактите. Не е спорно обстоятелството, че Ю. С. и дъщеря ѝ Орина С. са граждани на У., както и че са със статут на предоставена временна закрила от Държавна агенция за бежанците при Министерски съвет. Не се спори, че малолетното дете Орина С. е записано в 3 клас в училище в [населено място], Столична община.

Спорен е въпросът относно противоречието на разпоредбата на чл. 3, т. 5 от ЗСПД с други нормативни актове.

Като лице с предоставена временна закрила, жалбоподателката и семейството ѝ имат право на социално подпомагане, съгласно чл. 39 ал. 1, т. 4 от ЗУБ. В Закона за социалното подпомагане е предвидено отпускането на социални помощи и за лице с предоставена временна закрила. Същевременно претендираната помощ е по реда на ЗСПД, която е определена за "семейна помощ". Независимо от различното наименование на помощта, обвързването ѝ с посещение на детето в училище, водят до извода, че тя представлява вид социално подпомагане, тъй като отговаря на законовата дефиниция за социално подпомагане в чл. 2, ал. 2 от Закона за социалното подпомагане.

Спорът е правен и се свежда до въпроса налице ли са основания за отпускане на еднократна помощ по чл. 10а, ал. 1 от ЗСПД за детето. Според чл. 47, ал. 1 от Конституцията на Република България (КРБ), отглеждането на децата до пълнолетието им се подпомага от държавата. Освен това Конституцията е прогласила и правото на гражданите на социално подпомагане (чл. 51, ал. 1). Съответно, съгласно чл. 26, ал. 2 от КРБ чужденците, които пребивават в Република България имат всички права по тази Конституция с изключение на правата, за които Конституцията и законите изискват българско гражданство. От своя страна Законът за убежището и бежанците (ЗУБ) определя условията и реда за предоставяне на закрила на чужденци на територията на Република България, както и техните права и задължения, като в чл. 39, ал. 1, т. 4 от същия изрично е предвидено, че чужденците с предоставена временна закрила (каквото е предоставена на жалбоподателката) имат право на социално подпомагане.

С нормата на чл. 3 от ЗСПД законодателят е очертал кръга на лицата, които имат право на

семеини помощи за деца, а именно: 1. бременните жени - български граждани; 2. семействата на българските граждани - за децата, които отглеждат в страната; 3. семействата, в които единият от родителите е български гражданин - за децата с българско гражданство, които отглеждат в страната; 4. семействата на роднини, близки или приемни семейства - за децата, настанени по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето; 5. бременните жени - чужди граждани, и семействата на чужди граждани, които постоянно пребивават и отглеждат децата си в страната, ако получаването на такива помощи е предвидено в друг закон или в международен договор, по който Република България е страна.

В случая между Република България и У. е сключен Договор между Република България и У. за социално осигуряване (Ратифициран със закон, приет от XXXIX Народно събрание на 28 ноември 2001г. - ДВ, бр. 107 от 2001г. в сила от 1 април 2003г.). По силата на Решение № 144/10.03.2022г. на МС е предоставена временна закрила на разселените лица от У. в съответствие с Решение за изпълнение на Съвета на Европейския съюз (ЕС) 2022/382 от 04 март 2022г. за установяване на съществуването на масово навлизане на разселени лица от У. по смисъла на член 5 от Директива 2001/55/ЕО и за въвеждане на временна закрила. С Решение № 79 от 20.02.2025 г. на Министерския съвет на Република България за изменение на Решение № 144 на МС от 10 март 2022 г. за предоставяне на временна закрила на разселени лица от У., срокът на действие на временната закрила в Република България се удължава до 04.03.2026 г.

Доколкото обаче социалните помощи не са част от системата на социалното осигуряване, цитираният по-горе договор между Република България и У. се явява неприложим в конкретния случай.

Спорният по делото въпрос е за правото на лицата, на които е предоставена временна закрила, да се ползват от системата на социалните помощи на държавата, в която пребивават, в частност от отпусканите по ЗСПД помощи.

Според чл. 2, ал. 3 от ЗСП право на социални помощи имат българските граждани, семейства и съжителстващи лица, които поради здравни, възрастови, социални и други независещи от тях причини не могат сами чрез труда си или доходите, реализирани от притежавано имущество, или с помощта на задължените по чл. 140 от Семейния кодекс да ги издържат лица да осигуряват задоволяване на основните си жизнени потребности. Съгласно ал.6 на същата разпоредба, от правото по ал. 3 се ползват и чужденците с разрешение за дългосрочно или постоянно пребиваване в Република България, чужденците, на които е предоставено убежище, статут на бежанец или хуманитарен статут, и чужденците, ползващи се от временна закрила, и лицата, за които това е предвидено в международен договор, по който Република България е страна.

ЗСПД не съдържа изрична регламентация дали и при какви условия могат да се предоставят семеини помощи за деца на чужди граждани, на които е предоставена временна закрила.

Съгласно разпоредбата на чл. 2, ал. 1 от Закона за чужденците в Република България (ЗЧРБ) чужденец по смисъла на този закон е всяко лице, което не е български гражданин, а разпоредбата на чл. 39, ал. 1, т. 4 от Закона за убежището и бежанците (ЗУБ) предвижда, че чужденците с предоставена временна закрила имат право на социално подпомагане. Следователно, жалбоподателката, както и непълнолетното ѝ дете, могат да се ползват от правата и задълженията на чужденец с предоставена временна закрила. Ю. С. пребивава и отглежда детето си в Република България и има предоставена временна закрила, което е безспорно между страните. Разпоредбата на чл. 3, т. 5 от ЗСПД не съдържа специални разпоредби относно приложимостта му за чужденци с предоставена временна закрила, но предвижда права за чужденци, ако това е уредно в международен договор или в друг закон. Именно по силата на друг закон - Законът за убежището и бежанците, по-конкретно на чл. 39, ал. 1, т. 4, както и на чл. 2, ал. 6 от ЗСП, жалбоподателката

като законен представител на малолетното си дете, има право на социално подпомагане – в случая на разглежданите семейни помощи за деца.

Ограничителното тълкуване на нормата на чл. 3, т. 5 от ЗСПД не съответства и на разпоредбата на чл. 28, § 1 на Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29.04.2004 г. относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила. Съгласно посочената разпоредба държавите членки полагат грижи получилият статут на бежанец или статут на субсидиарна закрила да получават в държавата членка, която им е предоставила статута, необходимото социално подпомагане, равностойно на предвиденото за гражданите на тази държава членка, и Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила.

На следващо място, в т. 45 от Преамбюла на Директива 2011/95/ЕС е посочено, че с цел да се избегнат социални трудности е уместно на лицата, на които е предоставена международна закрила, да се осигури адекватна социална помощ и средства за издръжка, без дискриминация в контекста на социалното подпомагане. По отношение на социалното подпомагане, условията и редът за предоставяне на основни обезщетения на лицата, на които е предоставен статут на субсидиарна закрила (какъвто е и настоящия случай), следва да се определят от националното право. Възможността за ограничаване на това подпомагане до основните обезщетения трябва да се разбира в смисъл, че обхваща най-малко минимален гарантиран доход за съответното лице, помощи в случай на заболяване или бременност и семейни помощи за деца, доколкото такива обезщетения се предоставят на гражданите съгласно националното право. Нормата на чл. 29, § 1 от Директива 2011/95/ЕС, предвижда, че по отношение на социалното подпомагане условията и редът за предоставяне на основни обезщетения на лицата, на които е предоставена международна закрила, се определят съобразно националното право, като съгласно §2 на разпоредбата възможността за ограничаване на това подпомагане до основните обезщетения трябва да се разбира в смисъл, че обхваща най-малко минимален гарантиран доход за съответното лице. В този смисъл предоставянето на семейните помощи за деца следва да се разглежда именно като средство за осигуряване на гарантиран минимален доход и като едно от основните обезщетения. България като държава членка е обвързана по отношение на резултата, който трябва да бъде постигнат с посочения акт, а именно получаване на необходимото социално подпомагане, което да е равностойно на предвиденото за гражданите на държавата членка.

Предвид гореизложеното, националната правна уредба, ограничаваща възможността за предоставяне на помощи за деца на чужденци, пребиваващи и отглеждащи децата си на територията на Република България с предоставена временна закрила по реда на чл. 39, ал. 1, т. 1 ЗУБ, противоречи на Общностното право и не следва да бъде прилагана.

С оглед на изложеното дотук отказът за отпускане на желаната помощ по чл. 10а от ЗСПД се явява незаконосъобразен. Оспорената заповед следва да се отмени, а преписката да се върне на административния орган за ново произнасяне при съобразяване с дадените указания по прилагане на закона.

При този изход на спора, предвид представения по делото договор за правна защита и съдействие, според който процесуалното представителство се осъществява безплатно на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 от Закона за адвокатурата, на адв. Я. К. следва да бъде присъдено адвокатско

възнаграждение в размер на 1000 лв. съгласно чл. 8, ал. 3 от Наредба № 1/2004г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения.

Така мотивиран и на основание чл. 172, ал. 2, предл. второ и чл.173, ал.2 от АПК, Административен съд София – град, III отделение, 55-ти състав

Р Е Ш И :

ОТМЕНЯ Заповед № ЗСПД/Д-С-О/6450/08.10.2025г. на Директора на дирекция „Социално подпомагане“ – О., с която е постановен отказ по заявлението-декларация с вх. № ЗСПД/Д-С-О/6450/29.09.2025г. от Ю. С., гражданка на У. за отпускане на еднократна помощ за ученици по чл. 10а, ал. 1 от ЗСПД.

ВРЪЩА преписката на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – О. за ново произнасяне в съответствие с дадените указания за тълкуване и прилагане на закона.

ОСЪЖДА Дирекция „Социално подпомагане“ – О. да заплати на адвокат Я. М. К., член на САК, с личен № [ЕГН], със съдебен адрес: [населено място], [улица] – партер, сумата от 511. 29 евро или 1000 лв. /хиляда лева/, представляваща адвокатско възнаграждение, определено на основание чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата.

Решението не подлежи на обжалване.

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪДИЯ: